

Kriterier för att bevilja undantag från bestämmelser i Europeiska kommissionens förordning om krav för nätanslutning av generatorer

Beslut

Energimarknadsinspektionen (Ei) beslutar att följande kriterier (1-7) ska tillämpas vid prövning om undantag från krav i Europeiska kommissionens förordning 2016/631 av den 14 april 2016 om fastställande av nätföreskrifter med krav för nätanslutning av generatorer ska beviljas för kraftproduktionsmoduler.

1. Kraftproduktionsmodulens fysiska placering i nätet
2. Spänning i anslutningspunkten (kV)
3. Maximal kontinuerlig effekt (MW)
4. Typ av generering
5. Produktionskälla (primär energikälla)
6. Kraftproduktionsmodulens påverkan på drift och stabilitet i det lokala och nationella nätet
7. Kraftproduktionsmodulens driftsäkerhet

Kriterierna ska vägas samman vid prövning av om undantag kan beviljas eller inte efter ansökan enligt artiklarna 62 och 63 i samma förordning. Kriterierna kan i enlighet med artikel 61 ändras om så är nödvändigt på grund av förändrade omständigheter avseende utvecklingen av systemkrav.

Beskrivning av ärendet

Flera nya EU-rättsakter, så kallade nätkoder, har trätt i kraft de senaste åren eller förväntas träda i kraft inom kort. Nätkoderna, som utgörs av förordningar från Europeiska kommissionen (kommissionen), sätter de gemensamma spelreglerna för handel med el mellan medlemsstaterna och blir i samband med ikraftträdandet bindande och direkt tillämpliga i hela EU. Nätkoderna tas fram inom områdena elmarknad, anslutning till nätet och driften av elsystemet.

Inom området anslutning till elnätet har kommissionen antagit förordning 2016/631 av den 14 april 2016 om fastställande av nätföreskrifter med krav för nätanslutning av generatorer (RfG). RfG trädde i kraft den 17 maj 2016. I förordningen fastställs

harmoniserade regler för nätanslutning av kraftproduktionsmoduler i syfte att främja unionsomfattande elhandel, säkerställa systemsäkerhet, underlätta integrationen av förnybara energikällor och möjliggöra effektivare användning av elnät och resurser, vilket gynnar konsumenterna. Kraven i förordningen gäller bland annat frekvensstabilitet, spänningsstabilitet, tålighet, systemåterställning och generell systemförvaltning. Kraven skiljer sig mellan olika typer av generatorer (produktionsmoduler av typ A-D, synkrona kraftproduktionsmoduler, kraftparksmoduler, växelströmsanslutna kraftparksmoduler, med flera).

Enligt RfG ska tillsynsmyndigheten, Ei, efter samråd med berörda systemansvariga och ägare av kraftproduktionsanläggningar, och andra som tillsynsmyndigheten anser vara berörda av förordningen, *ange kriterier för att bevilja undantag* från krav i förordningen avseende kraftproduktionsmoduler. De framtagna kriterierna för att bevilja undantag från bestämmelser i förordningen ska offentliggöras och meddelas till kommissionen inom nio månader efter det att RfG trätt i kraft.

Samråd

För att hämta in synpunkter från olika intressenter har Ei anordnat ett öppet samrådsmöte den 28 september 2016. Vid samrådet deltog ett antal elproducenter, en representant för svensk industri samt en representant från Energiföretagen i Sverige. På samrådsmötet diskuterades tänkbara kriterier för att bevilja undantag från RfG. Intressenterna beskrev vid samrådsmötet situationer där till exempel personsäkerhet, anläggningssäkerhet, strålsäkerhet med mera skulle kunna vara motiv för att bevilja undantag från kraven i RfG. Några intressenter lämnade också in skriftliga synpunkter. Svenska kraftnät fokuserade i sitt yttrande på syftet med förordningen, det vill säga att säkerställa att elsystemet är robust och driftsäkert. Ei har under hösten 2016 också fört bilaterala diskussioner om kriterierna med Svenska kraftnät.

Mot bakgrund av de synpunkter som kommit in under och efter samrådsmötet har Ei kompletterat förslaget på kriterier för undantag. Det kompletterade förslaget har skickats ut för synpunkter till de aktörer som deltog på samrådsmötet i september och till övriga som Ei haft kontakt med i ärendet. Samtliga aktörer som inkommit med synpunkter är positiva till de justerade kriterierna.

Ei har även fört en dialog med de övriga tillsynsmyndigheterna inom synkronområde Norden samt med andra europeiska tillsynsmyndigheter genom Byrån för samarbete mellan energitillsynsmyndigheter (ACER).

Bestämmelser som ligger till grund för beslutet

Av RfG framgår bland annat följande.

Undantag ska kunna beviljas för att ta hänsyn till lokala förhållanden av undantagskaraktär, till exempel där överensstämmelse med kraven i förordningen skulle kunna äventyra stabiliteten i det lokala nätet eller där säker drift av en

kraftproduktionsmodul kan kräva driftsförhållanden som inte är i linje med förordningen (skäl 28).

Tillsynsmyndigheter får efter ansökan från en nuvarande eller potentiell framtida ägare av en kraftproduktionsanläggning, en berörd systemansvarig eller en berörd systemansvarig för överföringssystem bevilja undantag från en eller flera bestämmelser i denna förordning i enlighet med artiklarna 61–63 (artikel 60.1).

Varje tillsynsmyndighet ska efter samråd med berörda systemansvariga och ägare av kraftproduktionsanläggningar, och med andra intressenter som tillsynsmyndigheten anser vara berörda av denna förordning, ange kriterierna för att bevilja undantag enligt artiklarna 62 och 63. Den ska offentliggöra dessa kriterier på sin webbplats och meddela dem till kommissionen inom nio månader efter förordningens ikraftträdande. Kommissionen får begära att en tillsynsmyndighet ändrar kriterierna om kommissionen anser att de inte överensstämmer med denna förordning (artikel 61.1).

Tillsynsmyndigheten får se över och ändra kriterierna för att bevilja undantag som mest en gång per år, om den anser att så är nödvändigt på grund av förändrade omständigheter avseende utvecklingen av systemkrav (artikel 61.2).

Undantag får ansökas av både ägare av kraftproduktionsanläggningar och av berörda systemansvariga eller berörda systemansvariga för överföringssystem. Ansökan ska innehålla bland annat en hänvisning till de bestämmelser som berörs av det ansökta undantaget, en detaljerad motivering med relevanta styrkande dokument och kostnadsnyttöanalys, samt bevis för att det ansökta undantaget inte skulle ha någon negativ inverkan på gränsöverskridande handel (artikel 62 och 63).

Ei:s motivering till beslutet

Kraven i RfG är både omfattande och detaljerade. Undantag ska kunna beviljas för att ta hänsyn till lokala förhållanden av undantagskaraktär. Det är inte möjligt att förutse alla tänkbara situationer och anläggnings-specifika förutsättningar för kraftproduktionsmoduler – där faktorer som placering av produktionsanläggningen, påverkan på elnätets stabilitet och påverkan på den gränsöverskridande elhandeln ingår som komponenter.

Mot denna bakgrund samt i enlighet med artikel 61 i RfG, har Ei valt att ta fram ett antal övergripande kriterier som ska beaktas vid bedömningen om undantag från krav i förordningen kan beviljas eller inte. De övergripande kriterierna ger utrymme för att hänsyn tas till lokala förhållanden av undantagskaraktär. Ei har under processen föreslagit och samrått om följande kriterier:

Det första kriteriet som bör beaktas vid en prövning av undantag är kraftproduktionsmodulens *fysiska placering i nätet*. Elnäten är olika starka. För det fall en produktionsmodul placeras i ett redan svagt nät kan det komma att påverka nätet negativt. Att ansluta en produktionskälla i ett sådant nät kan leda till att stabiliteten i det

lokala nätet äventyras. Detta kan i sin tur få negativa effekter för andra som är anslutna till nätet och för angränsande nät.

Det andra kriteriet som bör beaktas vid en prövning av undantag är *spänningen (kV) i anslutningspunkten*. Kraftproduktionsmoduler som ansluts till höga spänningsnivåer påverkar i högre grad stabiliteten i näten än kraftproduktionsmoduler som ansluts till lägre spänningsnivåer. I de fall en kraftproduktionsmodul är ansluten på en lägre spänningsnivå och av någon anledning skapar negativa effekter på nätet begränsas eventuella problem till lokal nivå. Om kraftproduktionsmodulen däremot är ansluten på högre spänningsnivå, det vill säga högre upp i nätstrukturen, kan en eventuell negativ påverkan som uppstår till följd av kraftproduktionsmodulen är ansluten till nätet komma att få en påverkan på fler aktörer i nätet och i angränsande nät. En störning i stamnätet kan exempelvis få långtgående konsekvenser för elnätet i stora delar av Sverige. En sådan störning skulle också kunna leda till negativa effekter på näten i andra delar av Norden.

Det tredje kriteriet som bör beaktas vid en prövning av undantag är den *maximala kontinuerliga effekten (MW)* som kraftproduktionsmodulen kan leverera. Storleken på den anslutande kraftproduktionsmodulen påverkar nätet i olika grad. Om en anläggning exempelvis har en effekt av 3 MW blir påverkan på nätet betydligt mindre än om anläggningen har en effekt av 300 MW.

Det fjärde kriteriet som bör beaktas vid en prövning av undantag är vilken *typ av generering* som ansökan gäller. Beroende på om kraftproduktionsmodulen är synkron eller inte ser kraven olika ut i förordningen.

Det femte kriteriet som bör beaktas vid en prövning av undantag är *produktionskällan*. Olika produktionskällor såsom vindkraft, vattenkraft eller kärnkraft har olika förutsättningar och säkerhetsarrangemang kring produktionen. De olika förutsättningarna för respektive produktionskälla bör, i olika grad, kunna påverka möjligheten att bevilja en kraftproduktionsmodul undantag från krav i förordningen.

Det sjätte kriteriet som bör beaktas vid en prövning av undantag är kraftproduktionsmodulens *påverkan på drift och stabilitet i det lokala och nationella nätet*. Om ett undantag från något av kraven i förordningen skulle kunna innebära en negativ påverkan på spänningskvalitet eller förhöjd risk för avbrott i elnäten ska detta beaktas vid prövningen. I detta sammanhang spelar även faktorer som storleken på kraftproduktionsmodulen och till vilken spänning som anslutning ska ske en avgörande roll.

Det sjunde kriteriet som bör beaktas vid en prövning av undantag är *kraftproduktionsmodulens driftsäkerhet*. Ett undantag från något av kraven i förordningen får inte innebära att driftsäkerheten i kraftproduktionsmodulen påverkas på sådant sätt att negativa effekter skapas i nätet som inte skulle ha uppkommit om undantaget inte hade beviljats.

Vid samrådet med intressenterna har kriterierna fått acceptans av samtliga aktörer. Ei fastställer därmed kriterierna. Kriterier kan i enlighet med artikel 61.2 i RfG komma att ändras om Ei anser att så är nödvändigt på grund av förändrade omständigheter avseende utvecklingen av systemkrav.

Detta beslut har fattats av generaldirektören Anne Vadasz Nilsson. Vid den slutliga handläggningen deltog även chefsjuristen Hanna Abrahamsson, tillförordnade chefsekonomen Jens Lundgren, avdelningschefen Tommy Johansson, samt analytikern Herlita Bobadilla Robles, föredragande.

Anne Vadasz Nilsson

Herlita Bobadilla Robles

Skickas till:

Europeiska kommissionen (DG Energy)

Energi- och miljödepartementet

Beslutet publiceras på www.ei.se.